

Bedankt voor het downloaden van dit artikel. De artikelen uit de (online)tijdschriften van Uitgeverij Boom zijn auteursrechtelijk beschermd. U kunt er natuurlijk uit citeren (voorzien van een bronvermelding) maar voor reproductie in welke vorm dan ook moet toestemming aan de uitgever worden gevraagd.

Boom

Behoudens de in of krachtens de Auteurswet van 1912 gestelde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch door fotokopieën, opnamen of enig andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Voor zover het maken van kopieën uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikelen 16h t/m 16m Auteurswet 1912 jo. Besluit van 27 november 2002, Stb 575, dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoeding te voldoen aan de Stichting Reprorecht te Hoofddorp (postbus 3060, 2130 KB, www.reprorecht.nl) of contact op te nemen met de uitgever voor het treffen van een rechtstreekse regeling in de zin van art. 16l, vijfde lid, Auteurswet 1912.

Voor het overnemen van gedeelte(n) uit deze uitgave in bloemlezingen, readers en andere compilatiewerken (artikel 16, Auteurswet 1912) kan men zich wenden tot de Stichting PRO (Stichting Publicatie- en Reproductierechten, postbus 3060, 2130 KB Hoofddorp, www.cedar.nl/pro).

No part of this book may be reproduced in any way whatsoever without the written permission of the publisher.

info@boomamsterdam.nl
www.boomuitgeversamsterdam.nl

Voorwoord

Met enige trots leid ik dit themanummer over systeemtheorie en organisaties in. Ons tijdschrift heet nog altijd *Systeemtherapie*. De naam staat wel eens ter discussie. Zou het niet gezinstherapie moeten zijn? De meeste publicaties in het tijdschrift gaan immers over de praktijk van de gezins- en partnerrelatietherapie en deze praktijk is door veel meer stromingen beïnvloed dan door systemische theorieën alleen. Of moeten wij de systeemtheorie veel duidelijker centraal gaan stellen in het tijdschrift? *Frans Boeckhorst* legt in zijn reflectie de redactie en de lezers voor hierover na te denken en hierin een keuze te maken. Hij vindt zelf dat wij verder moeten kijken dan het gezin als eenheid van behandeling alleen. De systeemtheorie is geschikt om de circulaire processen te beschrijven in diverse sociale systemen; naast het gezin en de familie ook grotere sociale netwerken, een stadswijk, een bedrijf, een multinational. Voor diegenen die, net als Boeckhorst, de systeemtheorie centraal willen plaatsen, zal dit themanummer over organisaties zeker welkom zijn.

In opleidingsgroepen vraag ik cursisten wel eens om een managementvergadering van een snoepjesfabriek te improviseren. Niemand krijgt vooraf een rol toegewezen. Iemand neemt de leiding, een ander sluit daarop aan. Weer een ander overtroeft. Hij of zij krijgt daar wel of geen steun bij. Uit het geheel van interacties is een systeem herleidbaar, een systeem waarin in symmetrische en complementaire interacties posities ingenomen, bekrachtigd en uitgedaagd worden. In een gesprek dat op initiatief van de redactie plaatsvond tussen Frans Boeckhorst, Cees Torr   en Joep Choy, zei laatstgenoemde dat het in bedrijven net als in gezinnen schijnbaar over de inhoud gaat, maar dat de inhoud eigenlijk bepaald wordt door de betrekkingen. Boeckhorst wijst op de vele ongeschreven regels die de dynamiek bepalen. Afhankelijk van deze dynamiek van betrekkingen en ongeschreven regels worden er in de managementvergadering wel of geen nieuwe snoepjes, verpakkingen en reclamecampagnes overeengekomen.

In dit themanummer treft u vier uiteenlopende artikelen aan over systeemtheorie en organisaties. Het eerste is van *Dirk Vriens* en *Jan Achterbergh*. Zij schrijven over het ingrijpen in organisaties en in de infrastructuur daarbinnen. Het artikel vraagt om een aandachtig lezen, maar ik raad de lezer aan deze moeite te nemen. Ik kreeg er al lezende enig besef van hoe eenzelfde theoretische achtergrond, de cybernetische systeemtheorie, in verschillende beroepsdomeinen anders en toch vergelijkbaar ontwikkeld is.

Angeline Donk schreef 'Herrie in de tent deel II', een vervolg op haar eerdere artikel uit 2003. Zij vertelt over irrationele vicieuze cirkels in gezondheidszorgorga-

nisaties en hoe die met behulp van systemische consultatie te doorbreken zijn. Het derde artikel is het verslag van het eerder genoemde gesprek tussen Boeckhorst, Choy en Torré. Alle drie adviseren zij bedrijven vanuit hun systeemtheoretische en therapeutische achtergrond. En *Sylvia Prins* beschrijft multipartij samenwerking. Zij heeft actieonderzoek gedaan naar deze vorm van samenwerking als organisatiestrategie in de praktijk van de pleegzorg. De reflectie van *Frans Boeckhorst* en de bespreking die *Véronique Limpens* schreef over het boek van Janzing over samenhangend behandelen, ten slotte, passen goed in dit themanummer.

De lezer die na alle informatie over systemische bedrijfskunde terugverlangt naar tekst over de kracht van families en gezinnen, kan zijn hart ophalen in de rubriek Professie en Persoon. Indra Boedjarath vertelt er over familiewaarden en hoe die haar ontwikkeling hebben ondersteund. Dan is er in dit nummer ook aandacht voor een discussie over het *Handboek Systeemtherapie*. Lot Wouda vindt de keuze om de strategisch-cybernetische stroming niet in het Handboek op te nemen een ongelukkige, en onderbouwt dat. De redacteurs van het Handboek, Savenije, Van Lawick en Reijmers, reageren daarop. De klassieke cybernetica en het strategisch besturen van systemen, hoe interessant en inspirerend deze stroming ook geweest is, behoort tot de geschiedenis, stellen zij.

De actualiteit nodigt uit tot discussie. Hoe systeemtheoretisch zijn wij als gezinstherapeuten eigenlijk nog? Welke theorieën en praktijken includeren en excluderen wij wanneer wij spreken over de hedendaagse systeemtherapie? Moeten wij eigenlijk nog wel van systeemtherapie spreken? Wij, redactieleden, zien het tijdschrift als een platform voor deze discussie. Waar kiest u voor? Voor relatie- en gezinstherapie of voor systeemtherapie? En wat maakt dat uit voor uw werk in de praktijk? Laat het ons weten via redactie@nvrg.nl. De Engelstalige Summaries zijn dit keer wegens ruimtegebrek vervallen, maar zijn wel terug te vinden op de website van *Systeemtherapie*.

Dan rest mij nog de lezer Lesley Verhofstadt als nieuw redactielid voor te stellen. Zij is klinisch psycholoog, relatie- en gezinstherapeut i.o. en docent aan de Universiteit Catholique de Louvain. Ik wens u veel leesplezier.

Robert van Hennik